

Validation of Curriculum Based on General Competency For The Second Year of Theoretical High School

Reza Ebdam¹, Abbas Gholtash^{*2}, Faezeh Nateghi³

پذیرش مقاله: ۱۴۰۰/۰۱/۲۰

دریافت مقاله: ۱۳۹۹/۰۷/۲۴

Accepted Date: 2021/04/09

Received Date: 2020/10/15

Abstract

Competency-based curriculum, in terms of its unique characteristics, has received special attention in recent years in most of the world's educational systems. According to experts, the strengths of this approach have led to an increase in its use (Parson & et al., 2018). The competency-based curriculum is based on the identification and determination of competencies. The required knowledge and skills are also determined according to the determined competencies (Dochy & Nickmans, 2005). To achieve this, attention to competency-based education and, consequently, competency-based curriculum has expanded more rapidly in the last ten years (Koenen, Dochy & Berghmans, 2015). Also, the process, steps and how to provide a competency-based curriculum model were the result of previous research on the subject. The model was approved after validation by experts and adjustments. The results of this research can be used in designing a competency-based curriculum. Competency-based curriculum, in terms of its unique characteristics, has received special attention in recent years in most of the world's educational systems. . According to experts, the strengths of this approach have led to an increase in its use (Dilmore & et al., 2011). The competency-based curriculum is based on the identification and determination of competencies. The aim of this study was to Validation of curriculum based on general competency for the second year of theoretical high school. Method: The research method was exploratory (qualitative-quantitative) type and is done by Traversal- Field method by using questionnaires were collected. The statistical population includes curriculum planning specialists and all teachers and experts of theoretical high school in Fars province who were experts in this field. The statistical sample was selected in a quantitative section in two stages initially, 10 curriculum planning specialists were purposefully selected And then from all the teachers and experts of the theoretical high school in Fars province who were experts in the field of curriculum planning 80 people were selected as a statistical sample by simple random sampling. Measurement tools in the study for gathering data was in the qualitative phase, including deductive content analysis. In the qualitative part, since the theoretical basis of the research existed to some extent, the method of deductive content analysis was used. In the method of deductive content analysis, the theoretical basis of the research is considered as the

1. Ph.D. Student Department of Educational Sciences, Arak Branch, Islamic Azad University, Arak, Iran.

2. Associate Professor, Department of Educational Sciences, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran.

*Responsible Author:

Email: gholtash578@yahoo.com

3. Associate Professor, Department of Educational Sciences, Arak Branch, Islamic Azad University, Arak, Iran

basis for extracting the components. And by studying them, the concepts, classes, themes and elements of the program are extracted and explained. In other words, to validate the curriculum, this section consisted of two steps: The first stage, after compiling the components, framework and curriculum developed based on models, sources and valid texts, was provided to 10 curriculum planning specialists with the degree of assistant professor and above, and their specialized opinions were reviewed and analyzed. In the second stage, a questionnaire was extracted based on the identified elements and features and was provided to experts and specialists in curriculum planning. After final approval, the questionnaire was developed. And In the quantitative phase, it is a questionnaire that has been developed based on the findings of the qualitative section. That the content validity of the questionnaires confirmed by 15 Educational Science professors so questionnaire's reliability was approved respectively, $\alpha = 0.92$ By Cronbach's alpha. The questionnaire was also used to determine the validity of the questionnaire using heuristic factor analysis. The results of exploratory analysis test showed that the validity of the questionnaire (construct validity) was significant at the level of 0.001 and its kmo value was estimated to be 0.861. Data Using Qualitative content analysis with deductive categorization analog and quantitative methods including factor analysis via Software SPSS were analyzed. Result and Discussion: The results showed that the characteristics of curriculum elements include objectives, content, method and evaluation. Findings confirmed the main elements of purpose, content, method and evaluation. In the present study for the target element, Characteristics such as integrated intellectual, faith, practical and moral education; Strengthening faith, insight and religious insight, belief in Islamic values along with cultivating the spirit of practical adherence to Islamic rules and customs; Critical reasoning and thinking in solving individual and group problems, lead to the realization of competencies (traits, abilities and life skills) And along with teaching culture, art, customs, traditions and life skills to achieve general competencies Also, clarity in the expression of goals, clarity of standards and levels of goals, comprehensiveness in terms of including the dimensions of knowledge, skills and attitudes, measurability and realism were obtained. Findings on the content element and curriculum activities based on general competence, characteristics such as attractive, appropriate to learners' abilities, needs and interests; In the field of learning activities in the competency-based program, features such as student activism, integration of activities, attention to individual and group activities of students, communication with the world of work, facilitating the link between opinion and action and participation The existence of activities was obtained In the field of method element, unlike other elements, there is not much multiplicity in features. Finally, for the evaluation element in the present study, features such as special attention to the set standards, consideration of feedback mechanisms, attention to the types of assessment and evaluation, and comprehensiveness in evaluation were considered. Also, features curriculum elements based on general competency for the second theoretical high school were extracted and designed. The pattern designed by experts and factor analysis were validated and approved. Results showed that curriculum based on general competency for the second year of theoretical high school in this study can be used in the new educational system.

Keywords: Validation, Curriculum, General Competence, Second Theoretical High School

اعتبار سنجی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی برای دوره دوم متوسطه نظری

رضا ابدام^۱، عباس قلتاش*^۲، فائزه ناطقی^۳

چکیده

هدف از این تحقیق اعتبار سنجی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی برای دوره دوم متوسطه نظری بود. روش تحقیق از نوع آمیخته اکتشافی (کیفی-کمی) بوده که داده‌های آن به شیوه میدانی و با استفاده از پرسشنامه جمع‌آوری گردید. جامعه آماری شامل متخصصان برنامه ریزی درسی و کلیه دبیران و کارشناسان دوره متوسطه نظری استان فارس که در این زمینه صاحب نظر بودند، می‌باشد. نمونه آماری در بخش کمی در دو مرحله انتخاب گردید در ابتدا ۱۰ نفر از متخصصان برنامه‌ریزی درسی به صورت هدفمند انتخاب و سپس از بین کلیه دبیران و کارشناسان دوره متوسطه نظری استان فارس که در زمینه برنامه ریزی درسی صاحب نظر بودند ۸۰ نفر به عنوان نمونه آماری به روش نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب شدند. ابزار اندازه‌گیری برای جمع‌آوری داده‌های، در مرحله کیفی شامل تحلیل محتوای قیاسی و در مرحله کمی پرسشنامه‌ای است که بر اساس یافته‌های بخش کیفی تدوین شده است که روایی صوری پرسشنامه مورد تأیید ۱۵ تن از اساتید علوم تربیتی همچنین پایانی آن‌ها با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه $\alpha = 0/92$ مورد تأیید قرار گرفت. داده‌ها با استفاده از تحلیل محتوای کیفی با نظام مقوله بندی قیاسی و روش های کمی از جمله تحلیل عاملی از طریق نرم‌افزار SPSS تحلیل شدند. نتایج نشان داد که ویژگی‌های عناصر برنامه درسی شامل اهداف، محتوا، روش و ارزشیابی هستند که یافته‌ها مرتبط با عناصر اصلی هدف، محتوا، روش و ارزشیابی را مورد تأیید قرار داد. هم چنین ویژگی های عناصر برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی برای دوره دوم متوسطه نظری استخراج و طراحی شد. الگوی طراحی شده بر اساس نظر متخصصان و تحلیل عاملی اعتبارسنجی و مورد تأیید قرار گرفت. نتایج نشان داد که برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی برای دوره دوم متوسطه نظری در این پژوهش می‌تواند در نظام آموزشی جدید مورد استفاده قرار گیرد. همچنین می‌توان نتیجه گرفت که فرایند، مراحل و چگونگی ارائه الگوی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی برای دوره دوم متوسطه نظری، منتج از پژوهشهای پیشین در رابطه با موضوع بود.

کلید واژه ها: اعتبارسنجی، برنامه درسی، شایستگی عمومی، دوره دوم متوسطه نظری

۱. دانشجوی دکتری برنامه ریزی درسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک، اراک، ایران.

۲. دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت، مرودشت، ایران.

Email: gholtash578@yahoo.com

*نویسنده مسئول:

۳. دانشیار گروه علوم تربیتی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد اراک، اراک، ایران.

مقدمه

برنامه درسی مبتنی بر شایستگی از حیث ویژگی‌های منحصر به فرد خود، در سال‌های اخیر مورد توجه خاص اغلب نظام‌های آموزشی جهان قرار گرفته است. به زعم صاحب‌نظران، نقاط قوت این رویکرد موجب شده است که میزان استفاده از آن رو به افزایش باشد (Parson & et al., 2018). برنامه درسی مبتنی بر شایستگی بر مبنای تشخیص و تعیین شایستگی‌ها صورت می‌گیرد. دانش و مهارت‌های مورد نیاز نیز با توجه به شایستگی‌های تعیین شده مشخص می‌شوند (Dochy & Nickmans, 2005). برای رسیدن به این مهم توجه به آموزش مبتنی بر شایستگی و به تبع آن برنامه درسی مبتنی بر شایستگی در ده سال اخیر با سرعت بیشتری رو به گسترش نموده است (Koenen, Dochy & Berghmans, 2015). کارایی هر سیستم آموزشی تا حد زیادی به برنامه درسی طراحی شده برای آن بستگی دارد. برنامه درسی یکی از محرک‌های اصلی جهت موفقیت در هر برنامه آموزشی است. اگر ضرورت‌ها و شایستگی‌های لازم در طراحی برنامه درسی در نظر گرفته نشود، نتیجه آن برنامه درسی خواهد بود که فاقد کارایی لازم جهت پاسخگویی به نیازهای صنعت و بازار کار خواهد بود. برنامه درسی یکی از محرک‌های توفیق برنامه آموزشی در رسیدن به هدفش می‌باشد (Sudsomboon, 2007). بدون شک دوره متوسطه در نظام آموزش و پرورش، از اساسی‌ترین و مهمترین مقاطع تحصیلی است و به جرات می‌توان گفت هیچ یک از دوره‌های تحصیلی از چنین اهمیتی برخوردار نیستند (Tajik, 2004). وظیفه‌ی آموزش متوسطه، آماده ساختن جوانان برای انتخاب مسیرهای زندگی و شکل دادن به این مسیرها در جهت قبول مسئولیت‌ها در آینده است (Gentry & Hubbard, 2004). دوره متوسطه، از لحاظ مبانی فلسفی، زیستی، روانی و اجتماعی دوره بسیار مهمی است. دوره‌ای که آموزش عمومی را به آموزش عالی پیوند می‌دهد و گروه کثیری را برای ورود به جامعه و بازار کار مهیا می‌کند؛ از این رو هر نوع نارسایی و خلل در این دوره مستقیماً بر عملکرد و کیفیت هر دو حلقه آموزش، عمومی و عالی تاثیر بسزایی خواهد داشت (Safi, 2011). الگوی شایستگی‌ها در یک نظام آموزشی می‌تواند کاربردهای مختلفی داشته باشد از جمله این که می‌توان برای نیازسنجی آموزشی افراد، تهیه و ارزشیابی برنامه آموزشی، ارزشیابی کارآیی، اثربخشی آموزشی و نهایتاً برنامه ریزی برای رشد، پیشرفت خود بکار رود (Byham & Moyer, 2002). در واقع این بدین معناست که کل فرایند طراحی یک نظام آموزشی را می‌توان بر مبنای شایستگی انجام داد. (Walsh, 2002) مزایای استفاده از رویکرد مبتنی بر شایستگی را در آموزش موارد زیر می‌داند:

- ۱- بکارگیری رویکرد مبتنی بر شایستگی به شناسایی محتوای نامناسب و زاید کمک می‌کند.
- ۲- رویکرد مبتنی بر شایستگی بر درک و فهم تمرکز دارد تا بر حقایق تفکیک شده.

۳- رویکرد مبتنی بر شایستگی یک رویکرد بین رشته ای را در برنامه ریزی درسی تشویق میکند.

۴- رویکرد مبتنی بر شایستگی رویکرد تلفیقی را برای یادگیری و سنجش تشویق می کند.

۵- رویکرد مبتنی بر شایستگی بیشتر دانش آموز محور است تا معلم محور.

قطعاً نظام آموزش مبتنی بر شایستگی دارای یکسری ویژگی هایی است که موجب تمایز آن از سایر رویکردهای برنامه ریزی آموزشی می شود جدول زیر این موضوع را بخوبی نشان می دهد. تعریف واحد و اصطلاح شناسی مشخص و معین در مورد شایستگی و معنا و مفهوم آن وجود ندارد. فرهنگ آکسفورد، شایستگی را به عنوان قدرت، توانایی و ظرفیت انجام دادن وظیفه تعریف می کند (Zeller, et al., 2016). (Cave & McKeown, 1993) شایستگی را نتیجه به کاربردن دانش و مهارت به طور مناسب می داند. (یعنی، شایستگی = دانش + مهارت) (Ryan & et al., 2011). شایستگی را به عنوان ترکیبی از مهارت‌ها، دانش و نگرش‌های مورد نیاز برای انجام یک نقش (در اینجا معلمی) به گونه‌ای اثر بخش، تعریف می کند. در این تعریف مؤلفه نگرش‌ها به جای توانایی‌ها به کار رفته است. در تعریف دیگری، مؤلفه انگیزه به جای این دو به تعریف افزوده شده است. تعریف (Haunstian, 2000) از این نوع تعریف است؛ وی شایستگی را عموماً به عنوان مجموعه رفتارها یا فعالیت های مرتبط، انواع دانش، مهارت‌ها و انگیزه‌ها تعریف کرده است.

معروف ترین برداشت ارائه شده از عناصر برنامه درسی، طبقه بندی و الگوی فرانسویس کلاین در الگوی مطالعه مدرسه ای می باشد (Fathi Vajargah, 2016). جدیدترین دسته بندی مطرح در زمینه عناصر برنامه درسی از آکر است که شامل ده عنصر منطق، اهداف، محتوا، فعالیت‌های یادگیری، روش‌های تدریس، مواد و منابع یادگیری، زمان، فضا، گروه بندی و ارزشیابی است.

(Owhadi & Mazāheri, 2011) نیز برای برنامه درسی عناصر یازده‌گانه‌ای مطرح کرده است که عبارتند از منطق، هدف، محتوا، شایستگی‌های معلم، روش‌های یاددهی یادگیری، فعالیت‌های یادگیری، زمان، خانواده، محیط یادگیری، بسته آموزشی، ارزشیابی. که البته عنصر خانواده را برای دوره ابتدایی موثر دانسته‌اند.

(Andronache & et al., 2015) در پژوهشی به طراحی الگوی نظام مند جهت طراحی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی برای علوم اجتماعی و رفتاری پرداخته اند. آنان در این زمینه الگویی ارائه کرده اند که عناصر اصلی آن را رسالت‌ها، شایستگی‌ها، محتوا (محتوای شناختی، محتوای عملی و محتوای نگرشی)، راهبردهای آموزشی و ارزشیابی و بازخورد تشکیل می دهد. به زعم این پژوهشگران، شایستگی‌ها از رسالت‌ها استخراج شده و به شایستگی‌های جزئی تقسیم می شوند. شایستگی‌های

جزئی نیز در بردارنده سه بعد مهارت، دانش و نگرش است. این شایستگی ها به واسطه سه نوع محتوای مذکور و از طریق راهبردهای آموزشی ارائه شده و در نهایت فرایند طراحی با ارزشیابی و ارائه بازخورد شکل می گیرد.

برنامه درسی مبتنی بر شایستگی از حیث ویژگی‌های منحصر به فرد خود، در سال‌های اخیر مورد توجه خاص اغلب نظام‌های آموزشی جهان قرار گرفته است. به زعم صاحب‌نظران، نقاط قوت این رویکرد موجب شده است که میزان استفاده از آن رو به افزایش باشد (Dilmore & et al., 2011). برنامه درسی مبتنی بر شایستگی بر مبنای تشخیص و تعیین شایستگی ها صورت می گیرد. دانش و مهارت‌های مورد نیاز نیز با توجه به شایستگی‌های تعیین شده مشخص می شوند (Dochy & Nickmans, 2005). یافته‌های حاصل از تحقیق (Sánchez, 2018) نشان داد نقشه‌های شایستگی ابزار خوبی برای توسعه شایستگی‌های حرفه‌ای هستند. همچنین نتایج (Deye, 2018) نشان داد که فعالیت یادگیری دانش آموزان بر اساس راهبردهای یادگیری مبتنی بر شایستگی است، این فعالیت‌ها شامل، یادگیری آنلاین و تلفیقی، یادگیری مبتنی بر پروژه و جامعه محور می باشد. این نوع یادگیری منجر به درگیری بهتر دانش آموز می شود، زیرا مطالب مرتبط به هر دانش آموز و متناسب با نیازهای منحصر به فرد آن‌ها است. (Soare, 2015) بیان کردند که تمرکز برنامه‌ی درسی بر شایستگی‌ها، شیوه‌های فعلی طراحی برنامه‌ی درسی را به چالش کشیده و با جلب توجه طراحان برنامه‌ی درسی و آموزگاران، با تغییر عوامل برنامه‌های درسی، منجر به ایجاد ابعاد جدیدی از فعالیت‌های آموزشی می شود. محتوای ساختار رشته، باید با طراحی یک موقعیت یادگیری پیچیده که در آن دانش آموزان با منابع مختلف به منظور حل موقعیت‌های زندگی تجهیز شوند، جایگزین شود؛ به این ترتیب حصول اطمینان از مشارکت بهتر دانش آموزان، موفقیت در جامعه‌ی پست مدرن را تضمین می کند. یافته‌های تحقیق (Ahmadi, 2019) نشان داد که یکی از رسالت‌های اساسی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی، فراهم کردن شرایطی است که در آن منابع انسانی از دانش و نگرش و مهارت‌هایی برخوردار شوند که با نیازها و شرایط متغیر و نوین اقتصادی، صنعتی و بازار مشاغل متناسب و هماهنگ باشند. از این رو، اهتمام به این امر و تسهیل تحقق آن مستلزم بازنگری مجدد برنامه‌های آموزشی و درسی، و رجوع به مطالعات میان رشته‌ای در درون سیستم‌های آموزشی است. (Shafiee, 2017) بیان کرد که تدوین کنندگان برنامه‌های درسی به طور اعم (آموزش و پرورش و آموزش عالی) در عصر حاضر و در آغاز قرن بیست و یکم نیز باید به این نکته توجه داشته باشند که برنامه درسی بایستی به گونه‌ای تدوین شود که شایستگی‌های لازم (دانش، مهارت‌ها، نگرش‌ها) را به منظور موفقیت دانش‌آموختگان در موقعیت‌های شغلی و زندگی‌شان در آنها ایجاد و تقویت نماید.

تحقیق (Hedayati, Maleki, Sadeghi, Sadipoor, 2016) بیانگر این است که ویژگی‌های عناصر برنامه درسی مبتنی بر شایستگی را به ترتیب برای هدف، محتوا و فعالیت‌های یادگیری، روش و ارزشیابی بدست داد و الگوی اولیه برنامه درسی مبتنی بر شایستگی طراحی شد. همچنین فرایند، مراحل و چگونگی ارائه الگوی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی، منتج از پژوهش‌های پیشین در رابطه با موضوع بود. الگوی مذکور پس از اعتباریابی توسط متخصصان و صاحب‌نظران و اعمال تعدیلهای مورد تأیید قرار گرفت. نتایج این پژوهش می‌تواند در طراحی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی مورد استفاده قرار گیرد. برنامه درسی مبتنی بر شایستگی از حیث ویژگی‌های منحصر به فرد خود، در سال‌های اخیر مورد توجه خاص اغلب نظام‌های آموزشی جهان قرار گرفته است. به زعم صاحب‌نظران، نقاط قوت این رویکرد موجب شده است که میزان استفاده از آن رو به افزایش باشد (Dilmore & et al., 2011). برنامه درسی مبتنی بر شایستگی بر مبنای تشخیص و تعیین شایستگی‌ها صورت می‌گیرد. دانش و مهارت-های مورد نیاز نیز با توجه به شایستگی‌های تعیین شده مشخص می‌شوند

(Dochy & Nickmans, 2015). از این رو با توجه به تحولات فراگیر و گسترده‌ای که در عرصه‌های جهانی دنیای آموزش و پرورش و همچنین نیاز جامعه به دانش‌آموزانی که شایستگی‌های لازم را در عصر تغییر و تحولات حاضر داشته باشند، توجه خاص به برنامه درسی و شیوه انسجام آن با نیازهای جامعه توجه خاص را می‌طلبد. از طرفی وضعیت هدایت تحصیلی دانش‌آموزان در دوره متوسطه که غالباً به سمت رشته‌های نظری و به خصوص تجربی رفته‌اند و وضعیت آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و نیز کار و دانش‌چندان رضایت‌بخش نیست و مورد توجه مخاطبان قرار نمی‌گیرد، اعتبارسنجی و اجرای برنامه درسی شایستگی می‌تواند جذابیت لازم را برای هدایت دانش‌آموزان به سمت رشته‌های شایستگی محور جلب نماید. از سوی دیگر وظیفه‌ی آموزش و پرورش آن است که در دهکده‌ی جهانی، با کسب آگاهی از دانش متحول کنونی و نیازهای امروز و فردای جامعه با استناد به اسناد بالادستی، با واقع‌نگری و طراحی و ارائه‌ی برنامه‌های آموزشی اثر بخش در تعلیم و تربیت شهروندان و در نتیجه توسعه و تعالی روزافزون و همه‌جانبه و پایدار جامعه، به طور مؤثر عمل نمایند، به طوری که برنامه درسی مبتنی بر شایستگی بر رشد شایستگی‌های اساسی مورد نیاز فراگیران در زندگی اجتماعی تأکید دارد. از این روی در این پژوهش سعی بر آن بود که عناصر اصلی و ویژگی‌های آن شناسایی و اعتبارسنجی گردد. لذا با توجه به یافته‌ها و این که برای اولین بار در ایران به خصوص در نظام جدید آموزشی این مهم انجام یافته است، می‌توان گفت طراحی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی برای دوره دوم متوسطه نظری می‌تواند نقش مهمی در تشخیص و تعیین شایستگی‌ها، دانش و مهارت‌های مورد نیاز با توجه به شایستگی‌های تعیین شده برای برنامه ریزان

درسی به خصوص برای دوره دوم متوسطه نظری را فراهم آورد. چرا که، یکی از رسالت‌های اساسی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی، فراهم کردن شرایطی است که در آن منابع انسانی از دانش و نگرش و مهارت‌هایی برخوردار شوند که با نیازها و شرایط متغیر و نوین فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی متناسب و هماهنگ باشند. از این رو، اهتمام به این امر و تسهیل تحقق آن مستلزم طراحی و اعتبارسنجی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی‌های عمومی در دوره دوم متوسطه نظری می‌باشد. بنابراین این امر خطیر ممکن نمی‌گردد مگر این که برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی برای دوره دوم متوسطه نظری اعتبارسنجی شود. بنابراین طراحی و اعتبارسنجی و اجرای برنامه درسی شایستگی می‌تواند جذابیت لازم را برای هدایت دانش آموزان به سمت رشته‌های شایستگی محور جلب نماید و لذا برای هدایت تحصیلی بهتر در دوره متوسطه دوم تدوین چنین برنامه‌هایی ضروری به نظر می‌رسد. در این راستا پرسش اساسی این است که برنامه‌ی درسی ویژگی‌های عناصر شایستگی محور برای دوره متوسطه دوم چگونه است؟ و اعتبار الگوی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی برای دانش آموزان دوره دوم متوسطه چگونه است؟

روش‌شناسی پژوهش

این پژوهش با روش آمیخته اکتشافی (کیفی- کمی) و با هدف اعتبار سنجی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی برای دوره دوم متوسطه نظری انجام شد. لذا، روش پژوهش در مرحله کیفی از نوع تحلیل محتوا با نظام مقوله‌ای قیاسی و در مرحله کمی توصیفی از نوع پیمایشی است. جامعه آماری در بخش کیفی شامل مطالعه ادبیات نظری و متون پژوهشی مرتبط با برنامه درسی شایستگی عمومی بود که با مراجعه به بانک‌های اطلاعاتی معتبر تمامی ویژگی‌های برنامه درسی شایستگی عمومی استخراج گردید. در بخش کمی هم جامعه آماری شامل متخصصان برنامه ریزی درسی و کلیه دبیران و کارشناسان دوره متوسطه نظری استان فارس که در این زمینه صاحب نظر بودند، می‌باشد. نمونه آماری در بخش کمی در دو مرحله انتخاب گردید در ابتدا ۱۰ نفر از متخصصان برنامه‌ریزی درسی به صورت هدفمند انتخاب و سپس از بین کلیه دبیران و کارشناسان دوره متوسطه نظری استان فارس که در زمینه برنامه ریزی درسی صاحب نظر بودند تعداد ۸۰ نفر انتخاب گردید.

ابزار اندازه‌گیری داده‌ها در این پژوهش پرسشنامه‌ای بود که بر اساس یافته‌های بخش کیفی تدوین شده بود. در بخش کیفی از آنجایی که مبنای نظری پژوهش تا حدودی وجود داشت، از روش تحلیل محتوای قیاسی استفاده شد. در روش تحلیل محتوای قیاسی مبنای نظری پژوهش به عنوان مبنای استخراج مولفه‌ها مد نظر قرار می‌گیرد و با مطالعه آنها مفاهیم، طبقات، تم‌ها و عناصر برنامه استخراج و تبیین می‌شود. به عبارتی برای اعتبار سنجی برنامه درسی تدوین شده این بخش شامل

دو مرحله بود: مرحله اول بعد از تدوین مولفه ها، چارچوب و برنامه درسی تدوین شده بر اساس مدل ها و منابع و متون معتبر، در اختیار ۱۰ نفر متخصصان برنامه ریزی درسی با درجه علمی استادیار به بالا قرار داده و نظرات تخصصی آنان بررسی و تحلیل گردید و در مرحله دوم پرسشنامه ای را بر اساس عناصر و ویژگی های شناسایی شده استخراج نموده و در اختیار کارشناسان و متخصصان برنامه ریزی درسی قرار داده شد که بعد از تایید نهایی، پرسشنامه تدوین گردید. جمع آوری داده های اصلی تحقیق حاضر در مرحله کیفی و در سطح کتابخانه ای، فیش برداری از کلیه ی کتب، اسناد، مقالات و متون تخصصی مرتبط با برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی بود. تجزیه و تحلیل اطلاعات در دو مرحله کیفی و کمی انجام گرفت. تجزیه و تحلیل اطلاعات در مرحله کیفی با استفاده از نظام مقوله های کیفی قیاسی انجام گرفت کاربرد نظام مقوله ای قیاسی چنان است که با نظریه های استخراجی و جنبه های مختلف تحلیل و مرتبط کردن آنها با متن سر و کار دارد. مراحل کیفی تحلیل شامل، تعیین روشمند مقوله در عبارات یک متن است تا طی چند مرحله از تحلیل متن، مشخص شود که آن مرحله به چند نحو توصیف می شود. تعاریف مقوله ها، نمونه ها و موارد مورد بررسی فرمول بندی می شوند. سپس مرحله به مرحله کامل و در مراحل تحلیل اصلاح می شوند (McKernan, 2007). پس به طور کلی، ایده اصلی در این روند، فرمول بندی معیارهای تعریف شده است که از پیشینه نظری و پرسش تحقیق به دست می آید و در این زمینه جنبه های متنی موارد مورد بررسی محاسبه می شوند. علاوه بر این معیارها، مواد مورد بررسی مورد توجه قرار می گیرند و مقولات، مرحله به مرحله و به طور آزمایشی استخراج می شوند. در این حلقه بازگشتی، مقولات بارها و بارها اصلاح واز تعداد آنها کاسته می شود تا تنها مقولات اصلی بمانند و بتوان پایایی آنها را بررسی کرد. تجزیه و تحلیل اطلاعات در مرحله کمی از پرسشنامه ای که براساس مرحله کیفی بدست آمد استفاده شد همچنین از نرم افزار SPSS استفاده شد. به منظور اطمینان از روایی پرسشنامه، با استفاده از روش روایی محتوایی، پرسشنامه در اختیار اساتید علوم تربیتی قرار گرفت و نظرات اصلاحی ایشان در طراحی نهایی پرسشنامه منظور گردید. برای تعیین پایایی پرسشنامه از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است نتایج حاصل از آزمون پایایی در جدول ۱ نشان داده شده است:

جدول ۱: پایایی پرسشنامه

عناصر	تعداد گویه ها	آلفای کرونباخ
اهداف	۱۵	۰/۸۱
محتوا	۱۸	۰/۸۴
روش	۱۰	۰/۸۲
ارزشیابی	۱۴	۰/۷۶
کل	۵۷	۰/۹۲

همچنین برای تعیین روایی پرسشنامه با استفاده از تحلیل عاملی اکتشافی استفاده شده است. نتایج حاصل از آزمون تحلیل اکتشافی در جدول ۲ گزارش شده است:

جدول ۲: آزمون بارتلت و مقدار عددی آماره KMO

آماره KMO	آماره KMO	
۰/۸۶۱	آماره خی دو	آزمون بارتلت
۸۹۴/۶۳	سطح معناداری	
۰/۰۰۰		

بر اساس همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود، روایی پرسشنامه (روایی سازه) در سطح ۰/۰۰۱ معنی دار می‌باشد و مقدار kmo آن برابر ۰/۸۶۱ برآورد گردید.

یافته های پژوهش

یافته های بخش کیفی

بر اساس تحلیل محتوای کیفی با نظام مقوله بندی قیاسی، مفاهیم مربوط به شایستگی عمومی کدگذاری گردید و برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی برای دوره دوم متوسطه نظری طراحی گردید. به عبارتی در این مرحله بنا بر نظر (Talebi & et al., 2011)، باید گفت برنامه درسی از تعدادی عناصر وابسته به هم شکل می‌گیرد که شامل آن چه طراح می‌خواهد انجام شود (هدف)، چه موضوعاتی می‌خواهد به کار ببرد که فرایند را به انجام رساند (محتوا)، چه راهبردهای آموزشی را به کار می‌گیرد (روش تدریس) و چگونه موفقیت طرح را تعیین می‌کند (ارزشیابی) می‌باشد که بعد از کدگذاری باز مفاهیم ثانویه جهت یکپارچه سازی و بهبود مقوله‌ها، کدگذاری شدند (کدگذاری محوری)، نتایج این کدگذاری در قالب چارچوب برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی دوره دوم نظری در جدول ۳ نشان داده شده است.

جدول ۳: چارچوب برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی دوره دوم متوسطه نظری

کدگذاری گزینشی		
تم اصلی	عناصر برنامه درسی	مفاهیم مشترک
برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی دوره دوم متوسطه نظری	اهداف	<p>بیانگر فعالیت‌های گوناگون یادگیرنده باشد، هویت‌های مشترک (انسانی، ملی، اسلامی) و ویژه (قومی، زبانی و فرهنگی) را تقویت نماید، تربیت یکپارچه عقلی، ایمانی، عملی و اخلاقی، تقویت ایمان، بینش و بصیرت دینی، باور به ارزش‌های اسلامی همراه پرورش روحیه التزام عملی به احکام و آداب اسلامی استدلال و تفکر انتقادی در حل مسائل فردی و گروهی، منجر به تحقق شایستگی‌های (صفات، توانمندی‌ها و مهارت‌های زندگی) شود، آموزش فرهنگ، هنر، آداب، رسوم و مهارت‌های زندگی برای دستیابی به شایستگی‌های عمومی ایجاد مهارت در یادگیرنده در جهت تصمیم‌گیری با تجزیه و تحلیل مسائل و رویدادهای جامعه، ایجاد مهارت‌های ارتباطی و گروهی از طریق فعالیت‌های گروهی (تیم‌سازی)، همراه با تقویت احترام، آرامش و آشتی طلبی، تقویت حس استقلال، اعتماد نفس، مسئولیت‌پذیری، رشد و توسعه مهارت‌های زندگی سالم و افزایش آگاهی باشد، بیانگر کیفیت عملکرد یادگیرنده و قابل دستیابی و اندازه‌گیری باشد و بطور ویژه بیان گردد، شرایط عملکرد و محدوده زمانی نیل به آنها مشخص شده باشد، استانداردهای یادگیری و سطوح عملکرد در آنها اعمال شده باشد بیانگر خودآگاهی، همدلی و کسب مهارت روابط فردی و بین فردی باشد بیانگر مهارت مقابله با استرس، مدیریت عواطف و کنترل چالش‌های زندگی،</p>
	محتوا	<p>مطابق با شایستگی‌ها و اهداف مستخرج از آنها باشد، متناسب با توانایی‌ها، نیازها و علایق یادگیرندگان و قابل اندازه‌گیری باشد، مطابق با اصول اهمیت، سودمندی، اعتبار، قابلیت یادگیری و انعطاف‌پذیری باشد، دانش آموزان، انتظارات جامعه اسلامی و زمان آموزش بیانگر ساختار دانش و پایه بودن آن برای یادگیری مادام‌العمر، استفاده از مواد یادگیری مختلف در آن پیش‌بینی شده باشد، در ارتباط کار و مسایل شهروندی و جامعه باشد،</p>

<p>برای فعالیت و مهارت های چندگانه ایجاد فرصت نماید، بیانگر رشد همه جانبه‌ی مؤلفه های شایستگی باشد، از ساده به پیچیده سازماندهی گردد، برقرار کننده تعادل شایستگی های عمومی مبتنی بر سهل و مشکل فراهم کننده فرصت تقویت تخیل فراگیر در ارتباط با هدف های عینی باشد، همراه با یاددهی و یادگیری شایستگی ها و تجزیه و تحلیل آنها، تسهیل در فرایند درونی کردن شایستگی‌ها متناسب با سن، جنس و هوش یادگیرندگان، آموزش تفکرانتقادی در مباحث مختلف به ویژه فرهنگ ها و خرده فرهنگ-ها، تنظیم عمودی و افقی شایستگی های عمومی، یاددهی مفاهیم و مهارت‌های زندگی و اجتماعی به صورت یکپارچه و هماهنگ در دروس مختلف، تسهیلگر پیوند بین نظر و عمل باشد،</p>		
<p>روش های تدریس خطی و برنامه ریزی شده، تاکید بر روش‌های یادگیرنده محور؛ استفاده از روش های پرسشگری، تعقل و تفکر، استدلال و تفکر انتقادی گفتمان از طریق ارتباطات و تعاملات متقابل مبتنی بر مسایل و چالش‌های اجتماعی، توجه به نیازهای ویژه و تفاوت‌های فردی، قومی، فرهنگی و جغرافیایی در به کارگیری روش‌ها، مطابق با انتظارات فراگیران تاکید بهینه بر استفاده از فضای مجازی، آنلاین و فناوری های نوین و رسانه های گوناگون، استفاده از روش های فعال و بیشتر تلفیقی، به کارگیری روش های گروهی مبتنی بر پروژه و پژوهش محور شیوه‌های گوناگون تدریس برای پرورش مهارت‌ها و شایستگی‌های عمومی به طور آگاهانه فعال</p>	<p>روش</p>	
<p>هدف ارزشیابی بطور دقیق مشخص و مستمر باشد، توجه ویژه به استانداردهای عملکردی، کاربرد انواع ارزشیابی بر اساس شایستگی‌های عمومی، ارزشیابی عمودی و افقی بر اساس شایستگی های عمومی، تنوع در زمان سنجش و ارزشیابی(تشخیصی، تکوینی و تراکمی)، جامعیت مبتنی بر دانش، مهارت و نگرش، معتبر بودن، پایایی داشتن، منعطف بودن،</p>	<p>ارزشیابی</p>	

<p>منصفانه بودن همراه با مقرون و به صرفه بودن ارزشیابی ارزشیابی بر اساس نقش تسهیل‌گری معلم در آموزش شایستگی‌ها، ارزشیابی کلاسی درس با هدف بهبود شایستگی‌ها، ارزشیابی از طریق پرسیدن در فرایند تدریس، برای آگاهی از میزان مهارت-های زندگی و شایستگی‌های عمومی، ارزشیابی با هدف کشف کاستی‌های تدریس، ارزشیابی مبتنی بر توانایی تحلیل دانش‌آموز و ربط دادن موضوعات به یکدیگر؛ ارزش قائل شدن برای شایستگی‌های دانش‌آموزان در هنگام ارزشیابی؛ ارزشیابی گروهی و فردی مبنی بر شایستگی‌ها مانند مقاله، پروژه،</p>		
---	--	--

یافته‌های بخش کمی

برای اعتبار سنجی برنامه درسی تدوین شده این بخش شامل دو مرحله بود: مرحله اول: عناصر و ویژگی‌های برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی که بر اساس مدل‌ها و منابع و متون معتبر مستخرج شده بود، در اختیار ۱۰ نفر متخصصان برنامه ریزی درسی با درجه علمی استادیار به بالا قرار داده و نظرات تخصصی آنان در قالب یک پرسشنامه که شامل دو قسمت (قسمت اول ویژگی‌های عناصر برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی و قسمت دوم اعتبارسنجی آن) بود، قرار داده شد تا بر اساس یافته‌های حاصله بتوان برنامه درسی مبتنی بر شایستگی‌های عمومی برای دانش‌آموزان دوره دوم متوسطه نظری را طراحی نمود؛ نتایج این مرحله اعتبار مفاهیم و عناصر برنامه درسی طراحی شده را مورد تأیید قرارداد.

جدول ۴: فراوانی پاسخ متخصصان به ویژگی‌های برنامه درسی

سوال	اهداف		محتوا		روش		ارزشیابی	
	خیر	بلی	خیر	بلی	خیر	بلی	خیر	بلی
آیا ویژگی‌های بیان شده در اهداف کافی است؟	-	(/۱۰۰)۱۰	-	(/۱۰۰)۱۰	-	(/۱۰۰)۱۰	-	(/۱۰۰)۱۰
آیا ادبیات بیان مناسب است؟	(/۹۰)۹	(/۱۰)۱	(/۶۰)۶	(/۹۰)۹	(/۱۰)۱	(/۹۰)۹	(/۱۰)۱	(/۱۰۰)۱۰

با توجه به جدول ۴، یافته‌های تحلیل بررسی نظرات متخصصان برنامه ریزی آموزشی با تأیید کامل ویژگی‌های بیان شده در اهداف، نحوه بیان را مناسب ندانسته و پیشنهادات ارائه شده اصلاح و فرم نهایی در مرحله دوم ارایه و مورد تأیید قرار گرفت. در محتوا، نحوه بیان را مناسب ندانسته و معتقد بودند که ادبیات بیان محتوا باید تغییر کند، که این نظرات اصلاح و مورد مجدد تأیید قرار گرفت. در روش، معتقد بودند نحوه بیان ادبیات بایستی با تغییراتی در نظر گرفته شود. همچنین یافته‌های تحلیل بررسی نظرات متخصصان برنامه ریزی آموزشی به ویژگی‌های ارزشیابی و ادبیات بیان کاملاً مورد تأیید قرار گرفته است.

مرحله دوم: براساس یافته‌های مرحله کیفی و نظرات متخصصان، پرسشنامه عناصر برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی دوره دوم متوسطه تدوین و برای اعتبارسنجی آن در اختیار نمونه‌ای از کارشناسان و دبیران استان فارس که در زمینه برنامه‌ریزی درسی صاحب نظر بودند، قرار گرفت تا بتوان چارچوب برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی برخاسته از مرحله کیفی را مورد تأیید قرار دهند. برای این منظور ابتدا از آزمون خی دو استفاده شد که نتایج این آزمون در جدول ۵ نشان داده شده است.

جدول ۵: نتایج آزمون خی دو عناصر برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی از نظر کارشناسان و

معلمان

عناصر	گروه	خیلی-کم	کم	متوسط	زیاد	خیلی-زیاد	χ^2 خی دو	درجه آزادی	سطح معناداری	عدم تفاوت معنادار
اهداف	متخصصان معلمان	۱ ۳	۱ ۷	۴ ۱۱	۳ ۲۴	۱۴ ۳۵	۵/۶۸۱	۴	۰/۲۲۴	تأیید
محتوا	متخصصان معلمان	۰ ۱	۱ ۴	۱ ۲	۱۱ ۳۵	۱۰ ۳۴	۱/۷۳۳	۴	۰/۷۸۵	تأیید
روش	متخصصان معلمان	۰ ۰	۱ ۲	۳ ۳	۱۲ ۵۸	۷ ۱۷	۴/۵۹۱	۴	۰/۲۰۴	تأیید
ارزشیابی	متخصصان معلمان	۴ ۴	۲ ۱۱	۵ ۲۷	۸ ۳۱	۴ ۷	۶/۰۴۶	۴	۰/۱۹۶	تأیید

بر اساس نتایج جدول ۵، مقدار خن دو محاسبه شده برای عناصر برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی در سطح آلفای ۵ درصد و با درجه آزادی ۴ از مقدار خن دو بحرانی کوچکتر است؛ لذا می‌توان گفت از لحاظ آماری بین نظر کارشناسان و معلمان به لحاظ عناصر برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی تفاوت معناداری وجود ندارد. بنابراین برنامه درسی تدوین شده، مورد تأیید قرار می‌گیرد و از این نظر قابل اعتبار است. در ادامه برای اعتبارسنجی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی، از روش آلفا کرونباخ برای تأیید پایایی پرسشنامه تدوین شده اقدام گردید، که نتایج گویای آن بود که ضرایب آلفا کرونباخ بترتیب اهداف، محتوا، روش، ارزشیابی و کل پرسشنامه ۰/۸۱، ۰/۸۴، ۰/۸۲، ۰/۷۶ و ۰/۹۲ است.

بحث و نتیجه گیری

هدف این پژوهش، اعتبارسنجی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی برای دوره دوم متوسطه نظری بود. برای دستیابی به این هدف سه فعالیت عمده در قالب سه گام، صورت گرفت. فعالیت اول در راستای شناسایی مهمترین عناصر برنامه درسی مبتنی بر شایستگی و ویژگیهای آن عناصر از متون و منابع علمی با عنایت به روش اسنادی بود. فعالیت دوم انجام مصاحبه با متخصصان رشته برنامه درسی جهت شناسایی ویژگیهای عناصر برنامه درسی مبتنی بر شایستگی بود. فعالیت سوم نیز پس از تجمیع یافته‌ها، حذف موارد تکراری و طبقه بندی آنها، در راستای اعتباریابی الگوی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی برای دوره دوم متوسطه نظری انجام شد. در این پژوهش، عناصر هدف، محتوا و فعالیت‌های یادگیری، روش و ارزشیابی به عنوان مهمترین عناصر برنامه درسی در رویکرد شایستگی شناسایی شد.

این یافته‌ها با برخی از یافته‌های مطالعات Mohammadi, Durandish & et al., 2019؛ Shafiee, Yazdani, Abbasi, hasani, Aliasgari, 2018؛ Abedini Beltrak, Mansouri, 2019؛ Momeni, Owhadi, M. Mazāheri, 2016؛ Hedayati, Maleki, Sadeghi, Sadipoor, 2016؛ 2017؛ Zeller, Sánchez, 2018؛ (2019) Nkya & Huang, 2019؛ Mahmouei, H. Shariatmadari, 2008؛ 2016؛ Soare, 2015 همسو می‌باشد. همچنین در پژوهش حاضر برای عنصر هدف، ویژگی‌هایی از قبیل تربیت یکپارچه عقلی، ایمانی، عملی و اخلاقی؛ تقویت ایمان، بینش و بصیرت دینی، باور به ارزش‌های اسلامی همراه پرورش روحیه التزام عملی به احکام و آداب اسلامی؛ استدلال و تفکر انتقادی در حل مسائل فردی و گروهی، منجر به تحقق شایستگی‌های (صفات، توانمندی‌ها و مهارت‌های زندگی) شود و همراه آموزش فرهنگ، هنر، آداب، رسوم و مهارت‌های زندگی برای دستیابی به

شایستگی‌های عمومی همچنین وضوح در بیان هدف‌ها، مشخص بودن استاندارد ها و سطوح اهداف، جامعیت از لحاظ شمول ابعاد دانش، مهارت و نگرش، قابل اندازه گیری بودن و واقع بینانه بودن بدست آمد. این یافته‌ها با پژوهش‌هایی Hedayati, Maleki, Sadeghi, Durandish & et al., 2019؛ Singla, 2005؛ Cheng, 2012؛ Ahmadi, 2019؛ Owahdi, Mazāheri, 2016؛ Sadipoor, 2016 همسو می باشد. یافته‌ها در زمینه عنصر محتوا و فعالیت‌های برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی، ویژگی‌هایی از قبیل، جذاب باشد، متناسب با توانایی ها، نیازها و علایق یادگیرندگان باشد؛ با توجه به ساختار دانش و پایه بودن برای یادگیری مادام العمر باشد، مواد یادگیری مختلف در آن پیش بینی شده باشد، در ارتباط کار و مسایل شهروندی و جامعه باشد، برای فعالیت و مهارت‌های چندگانه ایجاد فرصت نماید، همراه با رشد همه جانبه ی مؤلفه های شایستگی باشد، از ساده به پیچیده سازماندهی گردد، و غیره را بدست داد این بخش از یافته‌ها با نتایج پژوهش‌های Mohammadi, Abedini Beltrak, 2019؛ Mansouri, 2019؛ Hedayati, Maleki, Sadeghi, Sadipoor, 2016؛ Purwanto, 2013 & Ardriyati همسو می باشد. همچنین در زمینه فعالیت‌های یادگیری در برنامه مبتنی بر شایستگی نیز ویژگی‌هایی نظیر فعال بودن دانش آموز، تلفیقی بودن فعالیت‌ها، توجه به فعالیت‌های فردی و گروهی دانش آموزان، ارتباط با دنیای کار، تسهیل گر بودن در پیوند بین نظر و عمل و مشارکتی بودن فعالیت‌ها بدست آمد که این یافته با نتایج پژوهش‌های Ford, 2014؛ Yazdani, Abbasi, hasani, Aliasgari, 2018؛ Koenen, 2015 همسو می باشد.

در زمینه عنصر روش بر خلاف دیگر عناصر، کثرت چندانی در ویژگی‌ها مشاهده نمی شود. در این زمینه نتایج بدست آمده، تاکید بر روش های یادگیرنده محور؛ استفاده از روش‌های پرسشگری، توجه به نیازهای ویژه و تفاوت‌های فردی، قومی، فرهنگی و جغرافیایی در به کارگیری روش‌ها، تأکید بهینه بر استفاده از فضای مجازی، آنلاین و فناوری های نوین و رسانه های گوناگون، استفاده از روش های فعال و بیشتر تلفیقی، به کارگیری روش های گروهی مبتنی بر پروژه، توصیه می شود. این یافته با نتایج پژوهش‌های Mohammadi, Abedini Beltrak, 2019؛ Durandish & et al., 2019؛ Ahmadi, 2019؛ Mansouri, 2019؛ Koenen, 2015 همسو می باشد. در نهایت برای عنصر ارزشیابی در پژوهش حاضر، ویژگی‌هایی از قبیل توجه ویژه به استانداردهای تعیین شده، در نظر داشتن مکانیزم‌های بازخورد، توجه به انواع سنجش و ارزشیابی و جامعیت در ارزشیابی و همچنین توجه ویژه به استانداردهای عملکردی، کاربرد انواع ارزشیابی بر اساس شایستگی‌های عمومی، ارزشیابی عمودی و افقی بر اساس

شایستگی های عمومی، تنوع در زمان سنجش و ارزشیابی (تشخیصی، تکوینی و تراکمی)، جامعیت مبتنی بر دانش، مهارت و نگرش، معتبر بودن، پایایی داشتن، منعطف بودن، منصفانه بودن همراه با مقرون و به صرفه بودن ارزشیابی، ارزشیابی بر اساس نقش تسهیل گری معلم در آموزش شایستگی ها، ارزشیابی کلاسی درس با هدف بهبود شایستگی ها، ارزشیابی از طریق پرسیدن در فرایند تدریس، برای آگاهی از میزان مهارت های زندگی و شایستگی های عمومی، ارزشیابی با هدف کشف کاستی های تدریس، ارزشیابی مبتنی بر توانایی تحلیل دانش آموز و ربط دادن موضوعات به یکدیگر، ارزش قائل شدن برای شایستگی های دانش آموزان در هنگام ارزشیابی و همراه با ارزشیابی گروهی و فردی مبنی بر شایستگی ها مانند مقاله و پروژه شناسایی شد. این بخش از یافته ها نیز با نتایج Durandish & et Mohammadi, Abedini Beltrak, Hedayati, Maleki, Sadeghi, Sadipoor, 2016؛ al., 2019 Koenen, 2015؛ Mansouri, 2019 همسو می باشد.

نتایج آزمون خن دو عناصر برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی حاکی از آن است که کارشناسان و معلمان اعتقاد دارند که دانش های عمومی و تخصصی (تربیتی) مهارت ها و توانایی های عمومی، توانایی های ذهنی و تخصصی (تربیتی) نگرش ها و گرایش ها و اعتقادات عمومی، نگرش ها و گرایش ها و اعتقادات اصلی و تخصصی (تربیتی) یاد شده جزء شایستگی های اساسی دوره دوم متوسطه نظری تلقی می شود و تفاوت ها صرفاً در خصوص میزان تاکید هر یک از دو گروه می باشد که با یافته های پژوهشی (Momeni, Shariatmadari A. 2008) همخوانی دارد همچنین یافته های اعتبار سنجی برنامه درسی تدوین شده در طی دو مرحله از نظر متخصصان برنامه ریزی درسی با درجه علمی استادیار به بالا از نظر ویژگی های بیان شده در عناصر برنامه درسی مبتنی بر شایستگی برای دوره دوم متوسطه نظری و هم چنین مناسب بودن بیان ادبیات مورد تأیید قرار گرفت و به علاوه یافته ها در مرحله تحلیل عاملی از نظر کارشناسان و دبیران صاحب نظر اعتبار برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی برای دوره دوم متوسطه نظری را مورد تأیید قرار داد. نتیجه این یافته با نتایج پژوهش های Hedayati, Maleki, Sadeghi, Durandish & et al., 2019؛ Koenen, Mohammadi, Abedini Beltrak, Mansouri, 2019؛ Ahmadi, 2019؛ Sadipoor, 2016؛ Momeni, Shariatmadari, 2008؛ 2015 همسو می باشد. در نتیجه این یافته می توان بیان کرد از جمله حوزه هایی که از رویکردها و نظرات مربوط به شایستگی ها استفاده نموده و به بهره مفهومی حوزه خود افزوده، برنامه درسی است. برنامه درسی مبتنی بر شایستگی که منبعت از این ادبیات است رویکرد مناسب جهت طراحی برنامه های درسی عصر حاضر است. اتخاذ این رویکرد در برنامه درسی موجب می شود که شایستگی ها به خصوص شایستگی عمومی، محور برنامه درسی قرار گیرند؛ بنابراین،

عناصر برنامه درسی (هدف، محتوا، روش و ارزشیابی) بر اساس آن شکل می‌گیرند. از این روی، برنامه درسی مبتنی بر شایستگی از حیث ویژگی‌های منحصر به فرد خود، در سال‌های اخیر مورد توجه خاص اغلب نظام‌های آموزشی جهان قرار گرفته است. به زعم صاحب‌نظران، نقاط قوت این رویکرد موجب شده است که میزان استفاده از آن رو به افزایش باشد. به طوری که برنامه درسی مبتنی بر شایستگی بر رشد شایستگی‌های اساسی مورد نیاز فراگیران در زندگی اجتماعی تأکید دارد. از این روی در این پژوهش سعی بر آن بود که عناصر اصلی و ویژگی‌های آن شناسایی و اعتبارسنجی گردد. لذا با توجه به یافته‌ها و این که برای اولین بار در ایران به خصوص در نظام جدید آموزشی این مهم انجام یافته است، می‌توان گفت طراحی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی عمومی برای دوره دوم متوسطه نظری می‌تواند نقش مهمی در تشخیص و تعیین شایستگی‌ها، دانش و مهارت‌های مورد نیاز با توجه به شایستگی‌های تعیین شده برای برنامه ریزان درسی به خصوص برای دوره دوم متوسطه نظری را فراهم آورد. چرا که، یکی از رسالت‌های اساسی برنامه‌درسی مبتنی بر شایستگی، فراهم کردن شرایطی است که در آن منابع انسانی از دانش و نگرش و مهارت‌هایی برخوردار شوند که با نیازها و شرایط متغیر و نوین فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی متناسب و هماهنگ باشند. از این رو، اهتمام به این امر و تسهیل تحقق آن مستلزم طراحی و اعتبارسنجی برنامه درسی مبتنی بر شایستگی‌های عمومی در دوره دوم متوسطه نظری می‌باشد.

با توجه به یافته‌های این پژوهش به معلمان گرامی و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت پیشنهاد می‌شود که در جهت سوق برنامه درسی به سوی پرورش شایستگی‌ها، ویژگی‌های شناسایی شده برای هر یک از عناصر هدف، محتوا و فعالیت‌های یادگیری، روش و ارزشیابی را در فرایند آموزش اعمال کنند. همچنین، از آنجا که رشته برنامه درسی مطابق با برنامه مصوب رشته برنامه درسی پس از سه سال اجرا، مورد ارزشیابی قرار خواهد گرفت و پنج سال پس از اجرا، قابل بازنگری خواهد بود، و با توجه به اینکه پژوهش حاضر به طور ویژه به دوره دوم متوسطه نظری اختصاص دارد، به دست‌اندرکاران ارزشیابی برنامه درسی پیشنهاد می‌شود که با عنایت به اصل «پاسخگویی برنامه به نیازهای جامعه» در ارزشیابی از عناصر برنامه درسی این رشته، به یافته‌های این پژوهش در جهت تدوین معیارهای ارزشیابی توجه فرمایند. همچنین به طراحان برنامه درسی پیشنهاد می‌شود که در راستای پرورش شایستگی‌های معلمان، در تعیین اهداف، انتخاب محتوا و روشهای تدریس و اتخاذ روش‌های ارزشیابی دستاوردهای یادگیری به یافته‌های این پژوهش توجه نمایند. علاوه بر این، یافته‌های این پژوهش می‌تواند در بررسی میزان شایستگی محور بودن برنامه درسی دوره دوم متوسطه نظری کارگشا باشد

References:

- Ahmadi, S. (2019). Evaluating Curriculum According to Competencies from the perspective of Technology Engineering's Students of Shiraz Industrial University. *Journal of Curriculum Research*, 2(16): 224-244. [in Persian]
- Parson, L., Childs, B., & Elzie, P. (2018). Using Competency-Based Curriculum Design to Create a Health Professions Education Certificate Program the Meets the Needs of Students, Administrators, Faculty, and Patients, *Health Professions Education*, 4(3), 207-217.
- Koenen, A. K., Dochy, F., & Berghmans, I. (2015). A phenomenographic analysis of the implementation of competence-based education in higher education. *Teaching and Teacher Education*, 50, 1-12.
- Andronache, D., Bocoş, M., & Neculau, B. C. (2015). A systemic-interactionist model to design a competency-based curriculum. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 180, 715-721.
- Byham, W., & Moyer, R. (2002). *Using Competencies to Build a Successful Organization*. Canada: DDI
- Cave, E., & Mc Keown, P. (1993). *Managerial Effectiveness: The Identification of Need*. *Management Education and Development*, Vol 24, No 2 pp122-137.
- Cheng, Michael S. (2012). A competency model for Culinary graduates: Evaluation of the Research Chefs Association's Bachelor of Science in Culinary core competencies. *Graduate Theses and Dissertations*, Iowa State University.
- Deye, S. (2018). A Look at Competency-based Education in K-12 Schools, *Ncsl*, 26(30), 1-6.
- Dilmore T., Moore D., & Bjork Z. (2011). *Implementing Competency-Based Education: A Process Workbook*, University of Pittsburgh Press.
- Dochy, P., & Nickmans, G. (2005). *Competence-based education and assessment. Theory and practice of flexible learning*. Utrecht: Lemma.
- Durandish A. R. Naderi, E. z., & Seif Naraghi, M. (2019). Designing a curriculum framework based on the competence of industrial mechanics in the second year of high school. *Educational innovations*, 18(71):7-38. [in Persian]
- Fathi Vajargah, Korosh. (2016). *Principles and concepts of curriculum planning*. Tehran: Bal. [in Persian]
- Ford, Kate. (2014). *Competency-Based Education: History, Opportunities, and Challenges*. Published by UMUC Center for Innovation In Learning and Student Success (CILSS).
- Gentry, W., & Hubbard, R. (2004). *Entrepreneurship and household savings*. Manuscript Columbia. *Advances in Economic Analysis and Policy*, Volume4.Issue1. University Business School. New York.

Haunstein, p. (2000). Competency Modeling Approaches and strategies. <http://www.csae.com/client/csae.pdf>

Hedayati, A., Maleki, H., Sadeghi, A., & Sadipoor, E. (2016). Design and validate a competency-based curriculum template Master's degree program in the curriculum Quarterly of Qualitative Research in Curriculum Studies, 1(4): 27-61. [in Persian]

Koenen, A. K., Dochy, F., & Berghmans, I. (2015). A Phenomenographic analysis of the implementation of competence-based education in higher education. *Teaching and Teacher Education*, 50, 1-12.

McKernan J. (2007). *Curriculum and imagination: Process theory, pedagogy- and action research*. New York: Routledge.

Mohammadi, M., Abedini Beltrak, M., & Mansouri, S. (2019). Build and validate a constructive curriculum scale in higher education. *Higher Education Curriculum Studies*, 10(19):123-148. [in Persian]

Momeni Mahmoudi, H., & Shariatmadari A. (2008). A competency based curriculum model for undergraduate course on primary education. *Quarterly Journal of Management and Planning in Educational Systems*, Vol. (1), 128-149. [in Persian]

Nkya, H., & Huang, F. (2019). Community Awareness for Competency Based Curriculum, A Case of Parents of Public Secondary School Students in Arusha Tanzania, *International Journal of Academic Management Science Research*, 3(3), 19-23.

Owhadi, M., & Mazāheri, H. (2016). Validating the curriculum guide to “life skills and manners” education curriculum. *Quarterly Journal of Educational Innovations*. 11(4): 165-186.

Purwanto, S., & Ardriyati, W. (2013). Redesigning a Competence-based Syllabus of English for Information Technology: A Case Study at Unisbank. *Jurnal Ilmiah Dinamika Bahasa dan Budaya*, 8(1), 66-76.

Ryan, Sharon L. (2011). Development of a competency-based curriculum in the active management of the third stage of labor for skilled birth attendants. Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the Doctor of Nursing Practice in the Graduate School of The Ohio State University.

Safi, Ahmad (2011). *Primary education, secondary and high school*, Tehran: Samat. [in Persian]

Sánchez Carracedo, Fermín, Soler A., Martín C., López D., Ageno A., Cabré J., Garcia J., Aranda J., & Gibert K. (2018). Competency Maps: An Effective Model to Integrate Professional Competencies across a STEM Curriculum, *Journal of Science Education and Technology*, 27(5):448-468.

Shafiee, F (2017). Competency Based Curriculum, National Conference on Educational Psychology and Elementary and Preschool Planning and Education, Shadegan, Islamic Azad University, Shadegan Branch. [in Persian]

Singla P. K., Rastogi K. M., & Sunita Rani Jain. (2005). Developing Competency-Based Curriculum For Technical Programms. National Symposium on Engineering Education. /India Institute of Science, Bangalore.

Soare, E. (2015). Using the Complex Learning Situation Model in the Evaluation of Competences. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 180, 1-6.

Sudsomboon, W. (2007) Construction of A Competency-Based Curriculum Content Framework For Mechanical Technology Education Program on Automotive Technology Subjects. Proceedings of the ICASE Asian Symposium. Pattaya, Thailand, retrieved on 4th Feb, 2011 from http://www.kmutt.ac.th/rippc/pdf/abs50/5030_03.pdf.

Tajik, A. (2004). Education; Civil society, rights and citizenship education. *Ain Aban*, No. 32 and 33.

Talebi, B., Moradi, S., Pakdel Bonab, M., & Zemestani, GH. (2011). Determining the level of professional qualifications and competencies of teachers. The first national conference on education in Iran 1404.

Walsh, JL. (2002). Educational of professionals: Is there a role for a competency-based approach? Australia: University of Queensland Publication;

Yazdani, F., Abbasi, E., hasani, M., & Aliasgari, M. (2018). Designing and Validating the Curriculum of Social Education Lesson of the First Level of High School, Based on the High Level Documents. *Psychology and Education Sciences Research in school and virtual learning*, 2(22): 95-117. [in Persian]

Zeller, M. P., Sherbino, J., Whitman, L., Skeate, R., & Arnold, D. M. (2016). Design and Implementation of a Competency-Based Transfusion Medicine Training Program in Canada. *Transfusion medicine reviews*, 30(1), 30-36.